

Af Alfred Rambauds: *Histoire de la Russie* er en sjette Udg. udkommen i 1914 efter Rambauds Død, forøget med et Kapitel, der omhandler Ruslands Historie 1900—13 af Emile Haumant, Forfatter til flere værdifulde Arbejder over Ruslands Historie¹⁾. Paa 50 Sider giver Haumant en orienterende, men naturligvis yderst summarisk Oversigt over Ruslands ydre og indre Historie i de sidste Aaringer.

Det svageste Parti i Rambauds Bog er stadig Tiden fra Alexander III's Tronbestigelse, vanskelig at skildre, fordi de nødvendige Aktstykkесamlinger ikke er offentliggjorte og samlede, nogenlunde dybtgaaende Fremstillinger mangler.

Ved Alliancen mellem Rusland og Frankrig dvæles der, naturlig nok, udførligt. Venskabet faar dog Forf. til at gaa for let hen over de russiske Forholds mørke Sider, hvorfor hele Billedet af det moderne Rusland bliver noget udvisket. Medens f. Eks. Nikolaj II's Besøg i Frankrig omtales vidtløftigt, berøres Ruslands Politik overfor Finland kun flygtigt. Det tilføjede Kapitel af Haumant er helt skrevet i Rambauds Aand, men han gaar dog videre i sin Overbærenhed overfor Ruslands finske Politik, naar han i Anledning af Angrebene paa Finlands Forfatning udtaler, at man maa beklage Finnernes „obstination à se retrancher derrière des textes de portée douteuse, sa méconnaissance des liens réels qui l'attachent à la Russie . . .“ (S. 906 ff.).

Den udmærkede Bibliographie, som slutter Bogen, giver en Oversigt over Kildesamlingerne og Hovedværkerne til Ruslands Historie dels paa russisk, dels paa fransk, engelsk og tysk. Nogle Værker er dog undgaaet Udgiverens Opmærksomhed. Saaledes nævner han ikke Klutjevski's Forelæsninger over Ruslands Historie (Kurss ruskoi j istorii), saalidt som den engelske ikke fuldendte Oversættelse: *A History of Russia I—III* (1911—13). Blandt de engelske Fremstillinger søger man forgæves den nye, udvidede Udgave af Wallace: *Russia* (1913). Bain: *The pupils of Peter the Great* (1895) og sammes: *A poli-*

¹⁾ Bl. a. *La Russie au XVIII^e siècle* (1904) og *La culture française en Russie, 1700—1900*, (1910).

tical history of Poland and Russia from 1447 to 1796 (1908) burde ogsaa være nævnt saavel som Otto Hoetzsch's „Russland. Eine Einführung auf Grund seiner Geschichte 1904—12“ (1913), som udførligt behandler alle Sider af det moderne Ruslands politiske og sociale Historie¹⁾.

Ludvig Krabbe.

¹⁾ En kort, men klar og belærende Fremstilling af det samme Emne giver Professor ved Universitetet i Petrograd Kowalewsky i „La Russie sociale“, syv Forelæsninger holdt ved Collège de France i 1914 (trykt i Samlingen „Bibliothèque sociologique internationale“).